

Hugo Bouter

ASPECTEN VAN
DE CHRISTELIJKE DOOP

*Gedachten over de leer en de praktijk
van de doop*

Aspecten van de christelijke doop
Copyright © H. Bouter
Deel 9 van de brochurereeks 'Bestudeert de Schriften'
Vormgeving en druk: Drukkerij Van der Perk B.V.

Eerste editie 2010 Boeken om de Bijbel, Gouda
Distributie: Johannes Multimedia, Postbus 31, 3940 AA Doorn
ISBN 978-90-70926-53-3
NUR 707

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in
een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt,
in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch of mechanisch,
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUD

WOORD VOORAF	5
1. INTRODUCTIE	7
1.1. De doopformule	7
1.2. Wat betekent de doop?	8
1.3. Waterdoop en Geestesdoop	9
1.4. Het gevaar van ritualisme	10
1.5. Het verschil tussen de oude en de nieuwe bedeling	10
2. DE DOORTOCHT DOOR DE SCHELFZEE ALS BEELD VAN DE DOOP	13
2.1. Tot Mozes gedoopt	13
2.2. Gedoopt in de wolk en in de zee	14
3. HET WATER VAN DE ZONDVLOED ALS BEELD VAN DE DOOP	16
3.1. Veilig in de Ark	16
3.2. Gered door het water	19
3.3. Een nieuw begin	20
4. DOOP EN AVONDMAAL	22
4.1. Ik zal Mijn Gemeente bouwen	22
4.2. De doop bepaalt onze positie op aarde	23
5. DE DOOP EN HET KONINKRIJK DER HEMELEN	25
5.1. De doop als koninkrijksteken	25
5.2. Aspecten van de behoudenis	27

WOORD VOORAF

Deze gedachten over de leer en de praktijk van de doop zijn samengesteld uit notities die ik in de loop van de jaren heb gemaakt, soms in de confrontatie met kinderdopers (zie met name hoofdstuk 4 en 5). Hierbij wordt ook verwezen naar literatuur uit de Broederbeweging, in Nederland beter bekend als de Vergadering van gelovigen, en enkele leraars hiervan (o.a. John Nelson Darby, 1800-1882).

Mijn eigen uitgangspunt is de gelovigendoop, door middel van onderdompeling, van allen die met de mond Jezus als hun persoonlijke Heer en Heiland belijden en met hun hart geloven dat God Hem uit de doden heeft opgewekt (Rom. 10:9). Moge de Heer dit werkje tot een zegen stellen.

Gouda, voorjaar 2010

H. Bouter

INTRODUCTIE

*'(...) hen dopende tot de naam van de Vader,
de Zoon en de Heilige Geest'.*

Matteüs 28:19

1.1. De doopformule

Eerst iets over de gebruikte formules bij het dopen. Moeten wij dopen in de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest, of alleen in de naam van Jezus? De eerste doopformule is ontleend aan Matteüs 28:19: *'(...) hen dopende tot de naam van de Vader, de Zoon en de Heilige Geest'*. 'Tot' of 'in' is allebei goed. Het Gr. 'eis' geeft richting aan. De doop brengt ons, gepaard aan belijdenis van zonden, in verbinding met een drie-enig God en plaatst ons openlijk onder Diens gezag.

De tweede formule is ontleend aan Handelingen 2:38. Daar zegt Petrus inderdaad tot de Joden dat ze zich moeten laten dopen 'in de naam van Jezus Christus tot vergeving van zonden'. Het woordje 'in' is daar letterlijk 'op' (Gr. 'epi'), dat is op grond van de waarde van Zijn Persoon en werk – in het geloof aanvaard.

Er zijn in de praktijk ook wel combinaties van beide formules, maar dat is van minder belang. De dooppraktijk

is niet aan strikte menselijke regels gebonden. Wel van belang is dat heidenen tot de levende en waarachtige God worden bekeerd, Joden in de eerste plaats tot hun Messias Jezus Christus, zoals wij dat in Handelingen 2 zien gebeuren.

1.2. Wat betekent de doop?

De doop symboliseert een zevental gééstelijke zegeningen, waaraan men innerlijk alleen deel kan krijgen door een waar geloof:

- (1) de afwassing van de zonden (Hand. 22:16);
- (2) het met Christus begraven zijn (Rom. 6:3-4);
- (3) om vervolgens met Hem op een geheel nieuwe grondslag voor Gods aangezicht te worden geplaatst, het terrein van de opstanding, waar wij in nieuwheid des levens wandelen;
- (4) het aandoen van Christus, het bekleed worden met Hem, het aandoen van de nieuwe mens (Gal. 3:27);
- (5) het gevoegd zijn bij Christus en het erkennen van het gezag van Christus, die als de Opgestane onze Leidsman is – vgl. dit met de uittocht uit Egypte en het leiderschap van Mozes tijdens de reis door de woestijn (1 Kor. 10:2);
- (6) het ontvangen van een plaats als onderdaan (discipel, dienstknecht of slaaf) in het Koninkrijk van God (Matt. 28:19; Rom. 14:17-18);
- (7) het in verbinding gebracht zijn met de waarachtige en levende God, zoals Hij Zich in het Nieuwe Testament heeft geopenbaard, namelijk als Vader, Zoon en Heilige Geest (vgl. wat er gebeurde bij de doop van Christus in de Jordaan).

1.3. Waterdoop en Geestesdoop

Wat is nu eigenlijk de relatie tussen de doop met water en de doop met (of: in) de Geest? Enerzijds is het goed hier duidelijk onderscheid te maken. Dat doet de Schrift ook, bijv. in Johannes 1:29-34, waar de waterdoop in contrast tot de doop met de Geest wordt geplaatst. Anderzijds is er in de nieuwe bedeling ook een duidelijke samenhang tussen beide 'dopen', zoals wordt geïllustreerd door Jezus' eigen doop: nadat Hij was gedoopt in de Jordaan, werd de hemel geopend en daalde de Heilige Geest in lichamelijke gestalte als een duif op Hem neer (Luc. 3:21-22).

De doop met de Geest draagt uiteraard een gééstelijk karakter. Door de Geest zijn wij tot één lichaam gedoopt, met Christus Zelf als ons Hoofd in de hemel (Hand. 2; 1 Kor. 12:13). De gave van de Geest is het antwoord van Gods kant op ons geloof in het Woord, geloof in het evangelie van de behoudenis (Ef. 1:13). Bij de gelovigendoop komt deze samenhang ook goed tot z'n recht. Het doopbevel van Matteüs 28 geeft in ieder geval aan dat de naam van de drie-ene God, ook de naam van de Geest, dient te worden genoemd bij de waterdoop.

Israël werd tot Mozes gedoopt (1) in de wolk *en* (2) in de zee. De gehanteerde volgorde in 1 Korintiërs 10:2 is belangrijk! De sjechina-wolk sprak van Gods tegenwoordigheid in de Geest, de zee van het doodswater dat scheiding maakte tussen Gods volk en de wereld. De waterdoop is geen rituele handeling, maar vindt plaats als teken van dat wat nu met de komst van Christus en de uitstorting van de Heilige Geest realiteit geworden is. De doop vindt plaats *tot* of met het oog op bepaalde zegeningen en de drie Personen van de Godheid.

1.4. Het gevaar van ritualisme

De doop is dus geen rituele handeling in de zin van een oudtestamentische wassing of reiniging, een inzetting van en voor het vlees, opgelegd tot op de tijd van herstel (Hebr. 9:10). Maar ook nieuwtestamentisch gezien is het niet naar Gods wil dat de doop een (uitgebreid) menselijk ritueel zou worden, wel uiteraard een symbolische handeling – die zeker ook van waarde is voor de dopeling zelf.

In de doopformulieren van protestantse kerken wordt vaak gesteld dat het gedoopte kind zou zijn ingelijfd in Christus, een kind van God zou zijn geworden en een erfgenaam van het Koninkrijk der hemelen. Het katholicisme leert zelfs dat de erfzonde door het doopsel wordt afgewassen, en het kind zodoende wedergeboren is. Dit is echter ritualisme en moet worden afgewezen: een uiterlijke handeling kan nu eenmaal deze geestelijke zegeningen niet bewerken. Maar wat is dan de relatie tussen de uiterlijke, symbolische handeling van het dopen en het inwendige werk van Gods Geest in het hart van de dopeling? Is dit allebei ook even belangrijk? Of is het zelfs fout om te spreken over een symbolische handeling, omdat dat een degradatie zou zijn die voortvloeit uit de idee dat het geestelijke belangrijker zou zijn dan het stoffelijke?

1.5. Het verschil tussen de oude en de nieuwe bedeling

Dit raakt m.i. de kern van het onderscheid tussen de oude en de nieuwe bedeling, het verschil tussen Israël en de Gemeente. Er is in het Nieuwe Testament een accentver-

schuiving van het stoffelijke naar het geestelijke. Er is een duidelijke overgang van de schaduwendienst naar een aanbidding in geest en waarheid (Joh. 4:23). Dit houdt verband met het offer van Christus en de uitstorting van de Geest. Wij dienen God nu door de Geest van God, vertrouwen alleen op Christus en Zijn volbrachte werk en roemen niet in de prestaties van het vlees (Fil. 3:3). Het vlees is hier niet het *zondige* vlees, maar juist alle verworvenheden en voorrechten van de natuurlijke mens.

Het innerlijke, het geestelijke staat nu in de genadetijd dus op de voorgrond, maar dit heeft zeker consequenties op stoffelijk vlak. Wij hebben geen symbolisch geloof, het krijgt altijd handen en voeten. Vandaar dan ook de noodzaak de uiterlijke inzetten van doop en avondmaal, die ons in het Nieuwe Testament geschonken zijn, te handhaven (dit contra de zgn. ultra-dispensationalisten, die onderscheid maken tussen een joodse en een christelijke gemeente in het N.T. en denken dat slechts enkele brieven van Paulus direct aan het lichaam van Christus gericht zijn).

Ik denk dat de vroege kerk over het algemeen gesproken ook bewaard is gebleven voor Grieks-filosofische denkbeelden, voor onderwaardering van het stoffelijke en verachting van het lichamelijke. In de dogmavorming is het ware mens-zijn van Christus steeds gehandhaafd tegenover geestdrijverij en gnosticisme. Christus is echt in het vlees gekomen. Hij had geen schijn-lichaam. Later zijn er meer ontsporingen gekomen. In de kiem waren deze afwijkingen al aanwezig in de apostolische tijd: onderwaardering van de materie, het stoffelijke, het geschapene. Paulus spreekt in dit verband zelfs over leringen van boze geesten (1 Tim. 4:1-5).

Ook heeft men steeds vastgehouden aan het belang van de uiterlijke handeling van doop en avondmaal, dus de rite, het gebruik als zodanig. Er is helaas wel veel omheen geweven en zelfs in de Reformatie is de 'magische sluier' rond doop en avondmaal niet helemaal verwijderd. Het blijven in veel kerken genademiddelen, sacramenten, waarin God op een verborgen wijze geestelijk leven zou meedelen aan de ontvangers. Die kant moeten wij niet opgaan. Onderwaardering van de uiterlijke handeling is echter ook fout. Mijn stelling is dat de doop een markeringpunt is. Hij markeert onze plaats op aarde, namelijk als discipelen in het Koninkrijk der hemelen.

DE DOORTOCHT DOOR DE SCHELFZEE ALS BEELD VAN DE DOOP

*‘Want ik wil niet, broeders, dat u onbekend is,
dat onze vaders allen onder de wolk waren,
allen door de zee zijn heengegaan, allen tot Mozes
gedoopt zijn in de wolk en in de zee’.*

1 Korintiërs 10:1-2

2.1. Tot Mozes gedoopt

Eerst een persoonlijke vraag om over na te denken: tot wie of in wiens naam bent u gedoopt? Zijn wij zoals de Israëlieten tot Mozes gedoopt, of tot Johannes de Doper, of zijn wij als nieuwtestamentische gelovigen soms tot Paulus gedoopt (vgl. Hand. 19:3; 1 Kor. 1:13)? Paulus wilde echter niet dat er tot zijn naam zou worden gedoopt, of in de naam van een andere christelijke leider. Dat zou alleen maar leiden tot partijvorming onder de gelovigen. Als christenen zijn wij niet tot *mensen* gedoopt, maar tot Christus Zelf.

De betekenis van de christelijke doop is dus dat we afscheid nemen van ons oude leven en onszelf voegen bij *Christus*, de gestorven en opgestane Heer, de Leidsman ten leven. Mozes was een type van Christus. Paulus verwijst in 1 Korintiërs 10 naar de doortocht van Israël door

de Schelfzee, waarbij het volk 'tot Mozes gedoopt werd' en zodoende verenigd werd met hun verlosser en leidsman. Aan de overzijde van de zee aangekomen, zagen de Israëlieten de Egyptenaren dood op de oever van de zee liggen. Toen vreesde het volk de HERE en zij geloofden in de HERE *en* in Mozes, Zijn knecht (Ex. 14:29-31). Zij werden 'tot Mozes gedoopt', dus met hem één gemaakt, ondergedompeld in de wateren van de zee. Zij geloofden ook in het optreden, in het werk van Mozes en zij volgden hem als hun leidsman. Zij werden zodoende *bij* hun verlosser gevoegd, d.w.z. voorgoed met hem verbonden, in het geloof met hem verenigd. De wereld als het machtsgebied van de vijand hadden zij achter zich gelaten.

De toepassing hiervan op ons als christenen is niet moeilijk, zoals het begin van Romeinen 6 laat zien. Wij zijn gedoopt *tot de dood* van Christus, en met Hem verenigd in het 'watergraf'. Verder zijn wij door de doop ook bij Hem gevoegd als de overste Leidsman en Voleinder van het geloof (Hebr. 12:2). Want Hij is niet in het graf gebleven, de dood kon de Goede Herder niet vasthouden. Hij is door God uit de doden teruggebracht als de grote Herder der schapen (Hebr. 13:20). En Hij leidt Zijn kudde nu door de woestijn, de wereld als het land van de dood – waar het nieuwe leven geen voedsel vindt.

2.2. Gedoopt in de wolk en in de zee

De Israëlieten werden echter tot Mozes gedoopt 'in de wolk en in de zee'. De wolk, d.i. de wolk- en vuurkolom waarin God woonde, staat hier *voorop*. Dat is zeker niet zonder betekenis als het gaat om de toepassing voor ons als christenen. De wolk spreekt namelijk van de doop

met (of: in) de Heilige Geest, terwijl de zee spreekt van de waterdoop. Deze twee 'dopen' horen bij elkaar. De Heilige Geest verenigt ons met Christus en maakt ons tot leden van Zijn lichaam, de Gemeente. Zonder innerlijk met Christus verbonden te zijn door de Heilige Geest, is de waterdoop slechts een uiterlijke rituele handeling. Maar als wij het evangelie hebben gehoord en met een gelovig hart hebben aangenomen, dan worden wij verzegeld met de Heilige Geest en kan de band met de gestorven en opgestane Heer tot uitdrukking worden gebracht in de waterdoop. Wij dienen Hem, en zijn discipelen van Hem te midden van een wereld die Hem heeft uitgeworpen.

Het boek Handelingen laat zien dat de gelovigen uit de volken op grond van het geloof in Christus onmiddellijk de Geest ontvingen en in aansluiting daarop de waterdoop ondergingen (Hand. 10-11). De Geest verbindt ons *innerlijk* met Christus: als vernieuwde mensen zijn wij één geest met Hem (1 Kor. 6:17). Maar wij stellen ons door de waterdoop ook *publiekelijk* onder Zijn gezag en nemen radicaal afscheid van een wereld die onder het oordeel ligt (Joh. 12:31; 16:8-10). Het is een *nieuwe* wereld, die wij met de opgestane Heer als onze Leidsman in het geloof betreden en waarin wij in nieuwheid van leven mogen wandelen. Met Hem zingen wij ook de jubelzang van de bevrijding en de overwinning – vgl. het lied van Mozes aan de Schelfzee (Ex. 15:1; Rom. 8).

HET WATER VAN DE ZONDVLOED ALS BEELD VAN DE DOOP

(...) toen de lankmoedigheid van God bleef afwachten in de dagen van Noach, terwijl de ark gereedgemaakt werd waarin weinigen, dat is acht zielen, gered werden door water. Dit behoudt nu ook u: het tegenbeeld de doop, die niet is een afleggen van onreinheid van het vlees, maar een vraag voor God van een goed geweten, door de opstanding van Jezus Christus, die aan Gods rechterhand is, heengegaan naar de hemel, terwijl engelen, machten en krachten Hem onderworpen zijn’.

1 Petrus 3:20-22

3.1. Veilig in de Ark

De ark van Noach is een prachtig beeld van Christus als de Ark van onze behoudenis. De wateren die over de aarde kwamen, spreken van de vloed van Gods oordeel – het oordeel dat ons had moeten treffen en dat ieder die niet de toevlucht neemt tot Christus eenmaal ook *zal* treffen (vgl. Ps. 42:8). Buiten Christus zijn wij verloren; de toorn van God blijft dan op ons rusten (Joh. 3:36). Slechts *in Hem* zijn wij veilig voor de oordeelswateren, zoals Paulus getuigt: ‘Zo is er dan nu geen veroordeling voor hen die *in Christus Jezus* zijn’ (Rom. 8:1). Christus heeft het oordeel ondergaan voor allen die tot Hem de toevlucht nemen

en die daardoor veiligheid en vrede in de 'Ark' vinden. De wateren van Gods oordeelsvloed zijn voorgoed geweken, want de Heer Jezus heeft ons overgebracht naar een nieuwe wereld, waar wij op een veilige grondslag voor Gods aangezicht staan: de grondslag van de *opstanding*. De nieuwe positie van de christen komt tot uitdrukking in de doop: het waterbad dat enerzijds spreekt van de *dood*, maar anderzijds van de opstanding tot een nieuw *leven* (Rom. 6:3-4; 1 Petr. 3:20-21).

In het leven van Mozes zien wij iets dergelijks. Mozes werd in een biezen kistje toevertrouwd aan de wateren van de Nijl en zó door het water heen gered. Hij werd 'begraven' in de wateren van de rivier en door het water heen gered. Zo werd hij *uit het water* getrokken (dat is ook de betekenis van zijn naam). Genesis 6 en Exodus 2 gebruiken hetzelfde Hebr. woord voor 'ark' of 'kist'.

Bent u al in Christus geborgen en met Hem gestorven en opgestaan tot een nieuw leven? De details van de beschrijving van de ark in het boek Genesis bevestigen deze symboliek:

(1) De ark van Noach was een houten kist met een lengte van driehonderd el, een breedte van vijftig el en een hoogte van dertig el (dus ongeveer 150 meter lang, 25 meter breed en 15 meter hoog). Er waren drie verdiepingen in aangebracht, met vakken of kamers die dienden als woonruimten en voorraadkamers. Er was een ingang in de zijkant, een deur die door God Zelf werd toegesloten (Gen. 6:16; 7:16). Ook was er een lichtopening van boven, een venster dat later door Noach werd geopend om de raaf en de duif uit te laten (Gen. 8:6-8).

(2) Wanneer wij de ark van Noach bezien als een type van Christus, de Ark van onze behoudenis, dan spreekt *het hout* – de vrucht der aarde – van Zijn waarachtige *mensheid* (vgl. Jes. 4:2; 53:2). Er is één Middelaar tussen God en mensen, de Mens Christus Jezus (1 Tim. 2:5). Hij is waarachtig *Mens* geworden om verloren mensenkinderen te kunnen redden.

(3) Noach moest de ark van binnen en van buiten *bestrijken* met *pek* – in het Hebreeuws vinden we hier het grondwoord voor ‘verzoening’. Deze bedekking, van binnen en van buiten, is een beeld van de bedekkende en verzoenende kracht van Christus’ dood. Zijn bloed bedekt onze zonden, maakt ons aangenaam voor God en verlost ons van de komende toorn. Maar het bloed moet wel innerlijk worden *toegepast* op ons hart en geweten door het geloof, door de werking van de Heilige Geest. Ook van buiten moet het zichtbaar zijn door een geheiligd leven. Is de kracht van het verzoenende bloed van Christus zichtbaar in ons leven, ook in ons getuigenis naar buiten toe?

(4) De *deur* van de ark was in de zijkant. Bij de zijkant van de ark kunnen wij denken aan de doorboorde *zijde* van Christus, die de weg tot behoud voor zondaars opende (Joh. 19:34-35; 1 Joh. 5:6-9). Christus is de Deur: als iemand door Hem binnengaat, zal hij behouden worden (Joh. 10:9). Bent u al door Hem naar binnen gegaan?

(5) De vakken of *kamers* (lett. ‘nesten’) in de ark getuigen van de beschutting en de zekerheid die het deel is van allen die in Christus zijn en (ver)blijven: ‘En nu, kinderen, blijft in Hem’ (1 Joh. 2:28). Op die manier fungeert Hij

voor ons als een *heiligdom* (vgl. Jes. 8:14). Evenals bij de ark waren er later bij de tempel kamers beschikbaar op drie verschillende verdiepingen (Gen. 6:16; 1 Kon. 6:4-5). In het huis van God zijn vele woningen, er is plaats voor ieder die gelooft. Verblijf ik ook in Christus, leef ik in praktische gemeenschap met Hem?

(6) Verder was er aan de ark een *lichtopening* van boven. Zo openbaarde Christus licht van boven, licht uit de hemel, te midden van een toneel vol verwarring en duisternis (Joh. 1:9; 3:12,31,32). Is het licht in mijn leven?

(7) Ten slotte is ook het *gereedmaken* van de ark van belang. De ark van Noach behelst een praktische les voor gelovige ouders. Zoals Noach de ark toebereidde tot redding van zijn huisgezin (Hebr. 11:7), zo mogen christenouders hun kinderen tot Christus leiden en hen in veiligheid brengen te midden van een wereld die de vernietigende oordelen van de eindtijd, de vloed van de toorn van God en van het Lam, tegemoet gaat.

3.2. Gered door het water

De weinigen die in de ark waren, Noach en zijn familie, werden behouden door het water. Ze werden gered door het water heen, of zoals men ook kan lezen: door middel van het water. De oordeelswateren van de grote vloed brachten hen vanuit de oude en verdorven wereld, die geoordeeld werd, over naar een nieuwe, gereinigde aarde. Daar mochten zij een nieuw begin maken. Evenzo behoudt het tegenbeeld, de doop, nu ook ons (1 Petr. 3:21).

Dit is geen *uiterlijke* wassing zoals men die kende onder het oude verbond, maar de vraag voor God van een goed geweten, door de opstanding van Jezus Christus. Ons *geweten* is gereinigd van besef van kwaad door belijdenis van zonde en schuld en geloof in het volbrachte werk van Christus. De opstanding van Christus uit de doden toont ons dat het werk is volbracht en dat het door God is aangevaard. Christus is overgegeven om onze overtredingen, en opgewekt om onze rechtvaardiging (Rom. 4:25). Zo staan wij op een geheel nieuwe grondslag als kinderen van God voor Zijn aangezicht en weten wij dat er geen veroordeling meer is voor hen die in Christus Jezus zijn (Rom. 8:1).

3.3. Een nieuw begin

Nadat de wateren waren opgedroogd van de aarde, vond de duif die Noach uitliet ten slotte een rustplaats voor het hol van haar voet. De duif is een beeld van de Heilige Geest (Joh. 1:32-34). De Geest kon op Christus Zelf neerdalen en op Hem *blijven*, want God had in Hem een welbehagen. Er was niets in Hem dat veroordeling verdiende. Hij was de Reine en Heilige en daarom kon God Zijn zegel op Hem drukken.

Nà het kruis en de opstanding, en Christus' verheerlijking in de hemel, heeft de Heilige Geest een permanente rustplaats op aarde gevonden in de Gemeente, de woonplaats van de levende God (Joh. 7:39; 16:7; Hand. 2:33; 1 Kor. 3:16). De wateren van het oordeel zijn voorgoed van ons geweken en God heeft ons de Heilige Geest geschonken, 'de Geest van Zijn Zoon' (Gal. 4:6). Op grond van het volbrachte werk van Christus kan God nu ook in ons

een welbehagen vinden. Op de verlossing door Christus volgt de vervulling met de Heilige Geest, en een wandel in nieuwheid des levens door de Geest. Dan zullen wij door de Geest ook voor God *vrucht* dragen – zoals er op de gereinigde aarde ‘een vers olijfblad’ tevoorschijn kwam (Gen. 8:11; vgl. Zach. 4).

Petrus spreekt ook in zijn *tweede* brief over de zondvloed en de resultaten daarvan. De oude wereld is, door water overstroomd, vergaan (2 Petr. 3:6). De wereld is voor ons als gelovigen nu geoordeeld door de dood en opstanding van Christus (Joh. 16:8-11). Noach en de zijnen werden overgebracht naar een nieuwe wereld, en zo zijn wij met Christus gestorven en opgestaan en in een nieuwe wereld binnengeleid, de wereld van de opstanding. Daar staan wij op een geheel nieuwe grondslag voor Gods aangezicht, en mogen wij Hem ook dank brengen voor de verkregen verlossing – zoals Noach een altaar bouwde op de gereinigde aarde en de HERE brandoffers bracht tot een liefelijke reuk (Gen. 8:20-22).

DOOP EN AVONDMAAL

*'Want ook wij allen zijn door één Geest
tot één lichaam gedoopt'.*

1 Korintiërs 12:13

4.1. Ik zal Mijn Gemeente bouwen

Niet vanaf Adam, maar vanaf de Pinksterdag bouwt Christus Zijn Gemeente door middel van het bijeenvergaderende werk van de Heilige Geest. Zó heeft de Heer het Zelf ook aangekondigd tijdens Zijn leven op aarde: 'Op deze petra (d.i. 'rotsgrond', oftewel de Rots, de opgestane Christus, de Zoon van de levende God) zál Ik Mijn Gemeente bouwen' (Matt. 16:16,18). Dat feit lag dus zelfs toen Christus op aarde was, nog in de toekomst! De Kerk is *niet* eenvoudigweg de voortzetting van Israël. De eenheid tussen het oud- en het nieuwtestamentische volk van God is *niet* zonder meer een bijbels gegeven. Israël stond op een *andere* grondslag voor God dan de Gemeente. De verschillen zijn groter dan de overeenkomsten.

De Gemeente is iets geheel nieuws. Zij is niet bij het *aardse* Israël ingelijfd, maar alle gelovigen uit Israël en uit de volken vormen nu sámen het 'lichaam' van de verheerlijkte Heer in de hemel. Inlijving in dit lichaam, in deze

verloste Gemeente vindt *niet* plaats door middel van de waterdoop (die men dan als tegenhanger van de besnijdenis beschouwt), maar door *de doop met de Geest*. Lees 1 Korintiërs 12:13 aandachtig: 'Want ook wij allen – dus Christusgelovigen uit Israël en uit de volken – zijn door één Geest tot één lichaam gedoopt'. De persoonlijke inwoning van de Geest in de christen vormt de band met de Heer in de hemel, ons Hoofd dat bóven is. Bij de viering van het avondmaal wordt uitdrukking gegeven aan deze geestelijke eenheid en aan onze onderlinge verbondenheid als gelovigen, aan de eenheid van het lichaam van Christus. Wij hebben allen deel aan één brood.

4.2. De doop bepaalt onze positie op aarde

De wáterdoop daarentegen heeft te maken met onze positie op aarde. Wij zijn in de dood van Christus ondergedompeld; en daarmee hebben wij de oude wereld die onder het oordeel ligt, verlaten om onszelf in de nieuwe wereld – de wereld van de opstanding – onder het gezag van de verrezen Heer te plaatsen en als Zijn volgelingen voortaan in nieuwheid van leven te wandelen (Rom. 6; 1 Kor. 10; 1 Petr. 3).

De kinderen van de gelovigen behoren niet tot het *lichaam* van Christus zoals zojuist geschetst, maar zij bevinden zich wel in de lichtkring van Gods Woord en Geest. Zij hebben een aparte plaats en behoren tot het volk van God, het huis van God in *ruímere* zin. Daarom worden zij in de brieven van het Nieuwe Testament regelmatig aangesproken op hun verantwoordelijkheid ten opzichte van hun ouders: 'Kinderen' etc. Jezus zégende de kinderen ook en beloofde hun het Koninkrijk, maar Hij dóópte hen niet!

Ook in 1 Korintiërs 7:14, waar sprake is van de aparte plaats van kinderen in christelijke gezinnen, komt de doop *niet* ter sprake. Hun aparte plaats wordt bepaald door hun band met de gelovige ouder(s) en de heiligende invloed die daarvan uitgaat, niet door de waterdoop – die een téken van deze bijzondere positie is, mits er ook waarachtig geloof aanwezig is. De waterdoop kan mensen niet tot leden van het nieuwe, voor de hemel bestemde godsvolk maken. De waterdoop lijft ons niet in het lichaam van Christus in, dat gebeurt slechts door de doop met de Geest. De doop met water gaat in de praktijk inderdaad vóórop, juister gezegd het geloof; want ‘wie geloofd zal hebben en gedoopt zal zijn, zal zalig worden’ (Marc. 16:16). Daarna volgt het avondmaal, dat uitdrukking geeft aan de eenheid van het lichaam van Christus. Immers, ‘wij, de velen, zijn één brood, één lichaam; want wij allen nemen deel aan het ene brood’ (1 Kor. 10:17).

Dit ‘lichaam’ van Christus, waarvan Hij het verheerlijkte Hoofd in de hemel is, was in het Oude Testament nog onbekend. Weliswaar hadden de oudtestamentische gelovigen nieuw leven, leven uit God, dat hun geschonken werd in anticipatie op het werk van Christus. Zij bezaten dat leven echter niet in die rijke mate zoals het nu voor Christus’ schapen geldt (zie Joh. 10 en 17), en thans de kennis impliceert van:

- (1) het ééuwige leven;
- (2) kennis van de Vader en van de Vadernaam;
- (3) kennis van de [op aarde neergedaalde en naar de hemel teruggekeerde] Zoon van de Vader;
- (4) leven in *overloed* door de uitstorting van de Heilige Geest op aarde en de persoonlijke en blijvende inwoning van de Geest.

DE DOOP EN HET KONINKRIJK DER HEMELEN

5.1. De doop als koninkrijksteken

De huisgezinnendoop zoals die soms in de Broederbeweging wordt gepraktiseerd, beoogt tot uitdrukking te brengen dat kinderen van gelovige ouders een plaats hebben in het huis van God, en dat ze niet als heidenen maar als christenen dienen te worden opgevoed in de tucht en vermaning van de Heer. Men beschouwt de doop dan vooral als een 'koninkrijksteken' voor de huidige bedeling, zoals de besnijdenis het verbondsteken was voor de oude bedeling. In de brochure 'Quelques pensées sur le Baptême, par J.L.' valt te lezen dat de werkelijkheid van wat onderwezen wordt in Romeinen 6 *niet* aanwezig is bij alle dopelingen. Het gaat erom dat geen vlees tot God kan naderen dan alleen op grond van de dood van Christus. De doop spreekt hiervan, en met dit teken stelt men de kinderen als het ware aan God voor. Daarmee erkennen gelovige ouders dat het vlees onverbetterlijk is en dat hun kinderen alleen tot God kunnen worden gebracht op grond van de waarde van de dood van Christus. Hij heeft immers in Zijn dood het oordeel ondergaan over het zondige vlees.

Soortgelijke gedachten zijn te lezen in de brieven van J.N. Darby (Letters, vol. 2). Niemand kan tot God naderen dan alleen met het voorgeschreven teken van dood

en opstanding, want anders kan men niet voor Gods aangezicht bestaan. De parallel met de besnijdenis is hier heel duidelijk. Op deze wijze herinnert de doop aan de besnijdenis en de daaropvolgende vertoning van het Kind Jezus in de tempel (Luc. 2:22-23; vgl. ook Ex. 13 en andere plaatsen die spreken over de heiliging van de eerstgeborenen). Echter, het bezwaar is dat men zich hiermee op oudtestamentische grondslag plaatst, zoals in het reformatorische denken – waar de doop als een verbondsteken geldt – veelal ook gebeurt. De doop is in deze redenering het uiterlijke teken van het christen-zijn, méér moet men niet erachter zoeken. Een nogal ritualistische uitdrukking als ‘de kinderen door de doop op de plaats van de dood brengen’ (zoals die door anderen is gebezigd) heb ik in deze geschriften echter niet kunnen vinden, en evenmin de m.i. veel te vergaande scheiding tussen vergeving van zonden ‘slechts voor de aarde’ en ‘voor de eeuwigheid’.

Men moet dus niet proberen de huisdoop als koninkrijks-teken te rijmen met de volle Paulinische betekenis van de doop, want dat leidt tot allerlei misverstanden. Door een uiterlijke handeling kan men nooit iemand daadwerkelijk brengen op de plaats van de dood, d.i. de dood van Christus. Ik kan door de doophandeling alleen symbolisch tot uitdrukking brengen dat ik vertrouw, dat God het kind in genade zal aanzien op grond van het volbrachte werk van Christus. De *innerlijke* zegeningen van het christendom die in de doop worden voorgesteld, zoals de afwassing van de zonden, het met Christus begraven zijn, het aandoen van Christus aan de andere zijde van het watergraf, zijn dan allemaal nog toekomstig. Maar men vertrouwt op Gods beloften, die gelden voor de christen én zijn huis, dat Hij op Zijn tijd deze dingen zal bewerken in het

hart van het kind door de werking van Woord en Geest. De doop spreekt immers van het afleggen van de oude mens en het aandoen van de nieuwe mens, wat alleen daadwerkelijk plaatsvindt wanneer er waarachtig geloof aanwezig is.

Daarom zien wij o.a. in het boek Handelingen dat geloof en doop altijd sámengaan. De prediking van het Woord *en* het dopen van degenen die het aannemen zijn de beide sleutels die bekeerlingen de toegang tot het Koninkrijk der hemelen verschaffen. Deze sleutels kan men niet los van elkaar hanteren (Matt. 16:19). Het gaat niet aan om belangrijke innerlijke zegeningen te ‘veruiterlijken’ en zo aan te passen bij de huisdoop-visie. De oikos-teksten in het Nieuwe Testament wijzen ook niet op de aanwezigheid van kleine kinderen in de gezinnen van hen die ‘met hun huis’ tot bekering en geloof kwamen (Hand. 10:2; 11:14-15; 16:14-15; 31-34).

5.2. Aspecten van de behoudenis

Ik denk dan ook niet dat de Schrift spreekt over een vergeving van zonden of een behoudenis ‘slechts voor de aarde’. Iemand die voor de *aarde* behouden is, is ook voor de *hemel* behouden. Iemand die voor de *aarde* vergeving van zonden heeft, heeft dat ook voor de *hemel*. Zij die zich in Handelingen 2 lieten redden van het verkeerde geslacht, waren ook gered voor de eeuwigheid. Als de Heer Jezus ons redt van de komende toorn (1 Tess. 1:10), dan impliceert dat zowel de behoudenis van de oordelen van de Grote Verdrukking alsook van de *eeuwige* toorn. God heeft ons niet bestemd tot *toorn*, maar tot het verkrijgen van [de] *behoudenis* door onze Heer Jezus Christus (1 Tess. 5:9). In deze brief is dit een algemeen beginsel dat

toepasbaar is zowel voor de aarde als voor de hemel. Er bestaat dus geen *aparte* behoudenis voor de aarde, die zichzelf door middel van een rituele handeling zouden kunnen bewerken.

Men kan wel verschillende *aspecten* van de behoudenis onderscheiden, maar het is uitermate verwarrend om over twee soorten van behoudenis en van zondenvergeving te spreken (Ouweneel, 1974). Ik weet dat de Bijbel het begrip 'administratieve vergeving' kent, maar dat is dan altijd een reële zondenvergeving voor de hemel en voor de eeuwigheid, echter zoals die op aarde en in de tijd geadministreerd en geregistreerd wordt (vgl. Joh. 20:23)¹. Dat laatste moeten we goed vasthouden, en daarbij valt zeker te denken aan de betekenis van de doop. Wanneer volgens Handelingen 22:16 Paulus' zonden werden afgewassen in zijn doop, dan hield dit in dat door deze handeling de vergeving van zijn zonden voor Gods aangezicht in de hemel ook hier op aarde werd geregistreerd en administratief werd toegepast. Beide aspecten horen bij elkaar en mogen niet van elkaar worden losgekoppeld.

¹ Gelovigen bemerken en erkennen Gods werk in de ziel, hetzij bij iemand die tot bekering en geloof komt, hetzij bij iemand die na falen weer hersteld wordt te midden van de Gemeente. Er is dan harmonie tussen Gods gedachten en die van de gelovigen hier op aarde over de betreffende persoon, er is vergeving voor de hemel én voor de aarde. De relatie met God is het allerbelangrijkste. Maar die herstelde relatie wordt te midden van de gelovigen ook geregistreerd en erkend en zichtbaar gemaakt. Natuurlijk weet ik dat Rome de macht van het priesterschap o.a. op deze tekst baseert. Zover ga ik niet, mensen kunnen zich vergissen in hun beoordeling (vgl. de doop van Simon de tovenaer, Hand. 8). Mensen vergeven dus niet eigenmachtig, maar zij constateren het werk van Gods Geest in iemand en handelen dienovereenkomstig, o.a. door bekeerlingen te dopen.

Hetzelfde geldt voor de uitlegging van Marcus 16:16 en 1 Petrus 3:21. Wie geloofd heeft en gedoopt is, is behouden voor tijd én eeuwigheid, voor de aarde én voor de hemel. Het essentiële element hierin is het geloof, zoals blijkt uit het vervolg: 'Wie echter niet gelooft, zal veroordeeld worden'. Die veroordeling is echt niet beperkt tot de tijd en tot de aarde. Gods oordeel rust op zo iemand (Joh. 3:36), en dit strekt zich uit tot het eindoordeel voor de Grote Witte Troon en de veroordeling in de poel des vuurs. Nauwkeurige lezing van 1 Petrus 3:21 toont eveneens aan dat de doop niet mag worden losgemaakt van een waarachtig geloof. Petrus zegt daar namelijk dat de doop géén uiterlijke wassing is, dus een op zichzelf staande uiterlijke handeling, maar 'een vraag voor God van een goed geweten'. Met andere woorden: de doop behoudt ons dus doordat hij sámengaat met een waarachtig geloof, gekóppeld is aan de vraag voor God van een goed geweten. Het gaat hier om de volle, wezenlijke behoudenis op grond van het geloof in het volbrachte werk van Christus op het kruis en Zijn opstanding en verhoging aan Gods rechterhand in de hemel (1 Petr. 3:21b) – niet om een behoudenis 'slechts voor de aarde'.

Ook de consequentie van de door de huisdopers gevolgde redenering maakt duidelijk dat er iets niet klopt. Uit de idee van een afzonderlijke behoudenis voor de aarde (door middel van een uiterlijke, rituele handeling), vloeit immers voort dat gedoopte kinderen van gelovige ouders een pré zouden hebben boven de óngedoopte kinderen (en dat louter op grond van de uiterlijke doophandeling, want ouders kunnen uiteraard niet plaatsvervangend geloven voor hun kinderen). Betekent dit nu dat gedoopte kinderen, die dus behouden zouden zijn 'voor de aarde', op grond hiervan gevrijwaard zijn tegen oordelen die God

in Zijn regering over de aarde brengt – bijv. de oordelen van de Grote Verdrukking? Terwijl óngedoopte kinderen op grond van het nalaten van deze uiterlijke handeling niet hiervoor gespaard zullen blijven? Hier moet men wel in allerlei speculatieve gedachten vervallen.

Samenvattend: als men de doop als ‘koninkrijksteken’ hanteert voor de christen én zijn huis, moet men het daarbij laten en niet proberen hem in harmonie te brengen met de diepere, meer Paulinische aspecten van de doop. Men kan alleen pleiten op Gods beloften dat de volle en diepe betekenis van de doop in het latere leven van het kind zal worden waargemaakt door de werking van Woord en Geest. Maar de uiterlijke heiliging hier op aarde, de afzondering van een goddeloze wereld en de plaats onder het gezag van de Heer in Zijn rijk, *is* volgens 1 Korintiërs 7:14 reeds een feit op grond van de geboorte en/of het opgroeien in een godvrezend gezin. Paulus noemt hier geen enkele additionele handeling die daartoe vereist zou zijn. Het kind *is* geheiligd in de gelovige ouder. Het is daarom beter jonge kinderen in het gebed aan de Heer op te dragen, en hen te dopen als ze Hem persoonlijk hebben leren kennen en in het geloof hebben aangenomen.

In deze brochurereeks zijn eerder
de volgende titels verschenen:

Deel 1:

In het begin was het Woord

Deel 2:

De kronen van de christen

Deel 3:

Aspecten van het Koninkrijk van God

Deel 4:

De toekomst is dichtbij

Deel 5:

Aspecten van het werk van Christus

Deel 6:

**Het zevenvoudig 'wee!' van Christus
over het farizeïsme**

Deel 7:

Leven in de tussentijd

Deel 8:

Groeien in de genade

Distributie: Johannes Multimedia
Postbus 31 - 3940 AA Doorn/Nederland.
Telefoon: +31 (0)343 412857
E mail: johannes.multimedia@solcon.nl
www.johannes-multimedia.nl